

02.11.23р. 31гр. укр. літ.

Доброго дня! Тема уроку. Лірика збірки «З вершин і низин». Символ вічної жіночності, материнства, краси; суперечки про роль краси і користі («Сікстинська мадонна»). Франкова концепція поступу людства, вираження незламного оптимізму («Гімн» («Замість пролога»))

Увага! Виконані завдання надсилати за електронною адресою:
moshev2020@icloud.com

Теоретичний блок

Важливим етапом у розвитку української поезії був вихід збірки «З вершин і низин». Франкова збірка після «Кобзаря». Тараса Шевченка була другою поетичною книгою, що мала загальноукраїнське значення. Збірка «З вершин і низин». уперше видана 1887 р., а 1893 р. доповнена і перевидана. До першого видання була уведена незначна частина поезій, написаних протягом 1877-1887 років. Друге видання — значно розширене, організоване за поетичними циклами, жанрово й стилістично багатофункціональне, тематично різнопланове — можна вважати взірцем в українській літературі кінця XIX століття.

Перший розділ збірки «Deprofundis». («З низин». складається з циклів «Веснянки». «Осінні думи». «Скорботні пісні». «Нічні думи». «Думи пролетарія». і «Excelsior». («З вершин».. За назвою цього розділу і останнього його циклу названо книгу І. Франка. Ця поетична збірка репрезентувала двадцятилітній поетичний досвід і присвячена Ользі Хоружинській.

Відкриваємо першу сторінку — звучить Франковий гімн вічному революціонерові — безсмертному народові, що віками йде боротися «за поступ, щастя й волю». Краща, свідоміша часточка цього народу — «дух, наука, думка, воля». — завжди попереду. А мета у всіх одна: «Не ридать, а добувать, хоч сиnam, як не собі, кращу долю в боротьбі».

Коцюбинський казав, що Франкові вірші «просяться часто в музику». «Закличним маршем». написаним композитором Людкевичем, звучить «Гімн». Івана Франка, який ста одним із кращих зразків української музичної класики.

Практичний блок

1. Робота над віршем «Гімн»

- **Прослухайте аудіозапис «Гімну».**
<https://www.youtube.com/watch?v=nHpPTkpXVI8>

«Гімн». є кращим зразком політичної лірики, пройнятою мотивами мужності й визвольної боротьби.

Дати відповіді на питання:

- * Які особливості поетичного стилю поезії «Гімн». Обґрунтуйте свою думку.
- * Чому Франко називає дух нації силою, що «тіло рве до бою». Обґрунтуйте свою думку.
- * Для чого вижито протиставлення пітьми цьому духові нації?

Ідейно-художній аналіз поезії.

Літературний рід: лірика.

Вид лірики: громадянська.

Жанр: гімн (ліричний вірш).

Провідний мотив: боротьба народних мас за світле майбутнє, несхитна віра в їхню перемогу.

Віршований розмір: чотиристопний хорей з пірихієм.

Тип римування: суміжне.

Саме «Вічний революціонер». миттєво приніс Франкові популярність, а ще більшого розголосу твір набув у 1905 році, коли М. Лисенко поклав його на музику.

«Вічний революціонер». на межі XIX й XX ст., як і «Заповіт». Т. Шевченка, став одним із неофіційних гімнів бездержавного українського народу.

Окрасою збірки «З вершин і низин». стали цикли сонетів («Вільні сонети». «Тюремні сонети»). які приваблюють читачів не тільки своєю класичною витонченою формою, а й високими ідеями добра й краси як вічних світлих категорій буття людини. Показовим у цьому плані є сонет «Сікстинська мадонна». (1881).

Теорія літератури.

Сонет — це ліричний вірш, що складається з чотирнадцяти рядків п'ятистопного або шестистопного ямба: двох чотиривіршів (катренів) із перехресним римуванням і двох тривіршів (терцин) з установленою формою римування: абаб, абаб, ввд, еед. У сонеті перший вірш містить тезу, другий — антитезу, а тривірші — синтез, так званий сонетний замок, що завершується переважно чотирнадцятим рядком.

Виник сонет в італійській літературі на початку XIII століття, започаткований Джокото да Лентіно. Особливий внесок зробили Данте Аліг'єрі, Ф. Петрарка та В. Шекспір.

2. Робота над текстом сонета «Сікстинська мадонна»

Свій захват жінкою-матір'ю, безсмертним полотном Рафаеля «Сікстинська мадонна». І. Франко висловив у формі сонета. У Мадонні поет вбачає богиню, «райську рожу». і, хоч не знайшов для себе богів на небесах, цій — поклониться, як богині. Краса мадонни не казкова, а земна — щира, добра, ніжна. А справжнє мистецтво, яким є картина «Сікстинська мадонна». — вічне.

● Слухання сонета «Сікстинська мадонна» в аудіозапису

<https://www.youtube.com/watch?v=SdrRUcsA6zk>

Схема аналізу ліричного твору

1. Жанрова своєрідність твору.
2. Мотив, своєрідність його розгортання.
3. Образ ліричного героя.
4. Композиційна структура.
5. Художні засоби (*тропи*), мова твору.
6. Ритм, рима, спосіб римування, строфа.

✱ Чому Франко говорить, що схиляється перед Пречистою Дівою?

✱ Якими словами підкреслена цінність шедевра Рафаеля?

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Зробити ідейно-художній аналіз поезій.
2. Підготувати повідомлення про коханих жінок І. Франка.